

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Lauksaimniecības nozarei piešķirtā atbalsta un atdeves efektivitātes izvērtējums

Lauku attīstības novērtēšanas daļa (LAND) :
piesaistītais eksperts A.Lismanis, pētnieks A.Vēveris proj.vad. E.Benga
Bioekonomikas nodaļa, AREI

Pētījuma mērķis, izmantotie dati un metodes

Mērķis:

- veikt lauksaimniecības nozarei piešķirtā valsts un ES atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai sadalījuma un atbalsta maksājumu atdeves efektivitātes izvērtējumu,
 - izvērtēt lauksaimniecības nozares dalījuma pa sektoriem devumu Latvijas tautsaimniecībai kopumā laika periodā no 2015. – 2022. gadam;
 - definēt rādītājus, ar kuriem turpmāk analizēt valsts un ES atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai ieguldījumu sadalījumā pa lauksaimniecības sektoriem, ar kuriem analizēt atbalsta maksājumu atdeves efektivitāti,
 - lauksaimniecības nozares sadalījumā pa sektoriem devumu Latvijas tautsaimniecībai kopumā.
-
- **L/s specializāciju starptautiskais salīdzinājums –FADN** dati un **SUDAT** papildinājumi. Saimniecību lielums, darba ieguldījums, izlaide, pievienotā vērtība un saņemtais atbalsts specializāciju griezumā;
 - **Latvijas saimniecību aprēķinātie nodokļi**– SUDAT dati specializāciju griezumā;
 - **Lauksaimniecības kopējais devums Latvijas ekonomikai** – nodarbinātība un nodokļi specializāciju griezumā pēc VID datiem;
 - **Specializāciju reitings** – reitinga metodika un dinamika pa gadiem pēc SUDAT datiem

Izlaide uz resursa vienību

Specializācijas	Izlaide uz 1 ha LIZ, EUR				Izlaide uz 1 PLE, EUR			
	Igaunija	Latvija	Lietuva	Polija	Igaunija	Latvija	Lietuva	Polija
Laukkopība	684	814	779	1021	86448	44860	35975	17480
Dārzenkopība	12287	60113	3934	9854	53133	46535	23312	21445
Ilggadīgās kultūras	1330	2126	643	2686	36052	24252	12098	11726
Piena lopkopība	1821	1042	1027	2006	93229	27321	21561	26897
Ganāmie mājlopi	325	399	449	852	24167	20495	14474	10971
Cūkkopība un putnkopība	14046	10725	10895	8397	134916	91728	84272	110753
Jaukta specializācija	978	755	1011	1380	67004	21574	23723	16876

Neto pievienotā vērtība uz resursa vienību

Specializācijas	NPV uz 1 ha LIZ, EUR				NPV uz 1 PLE, EUR			
	Igaunija	Latvija	Lietuva	Polija	Igaunija	Latvija	Lietuva	Polija
Laukkopība	232	273	320	469	29361	15035	14768	8024
Dārzenkopība	4143	19730	1997	4262	17917	15274	11832	9276
Ilggadīgās kultūras	511	1136	616	1278	13855	12960	11575	5578
Piena lopkopība	478	383	388	926	24492	10030	8139	12412
Ganāmie mājlopi	124	212	265	407	9225	10878	8542	5240
Cūkkopība un putnkopība	2797	2707	1706	1964	26869	23149	13198	25900
Jaukta specializācija	281	297	407	467	19235	8495	9553	5713

Saņemtais atbalsts

Specializācijas	Atbalsts uz 1 ha LIZ, EUR				Izlaide uz 1 EUR atbalsta			
	Igaunija	Latvija	Lietuva	Polija	Igaunija	Latvija	Lietuva	Polija
Laukkopība	208	225	210	293	3.29	3.62	3.72	3.49
Dārzenkopība	536	976	481	334	22.93	61.61	8.18	29.54
Ilggadīgās kultūras	542	528	573	336	2.45	4.03	1.12	8.01
Piena lopkopība	269	332	382	385	6.76	3.14	2.69	5.21
Ganāmie mājlopi	248	306	440	405	1.31	1.30	1.02	2.10
Cūkkopība un putnkopība	899	1288	517	313	15.63	8.33	21.07	26.83
Jaukta specializācija	247	291	297	323	3.96	2.59	3.40	4.27

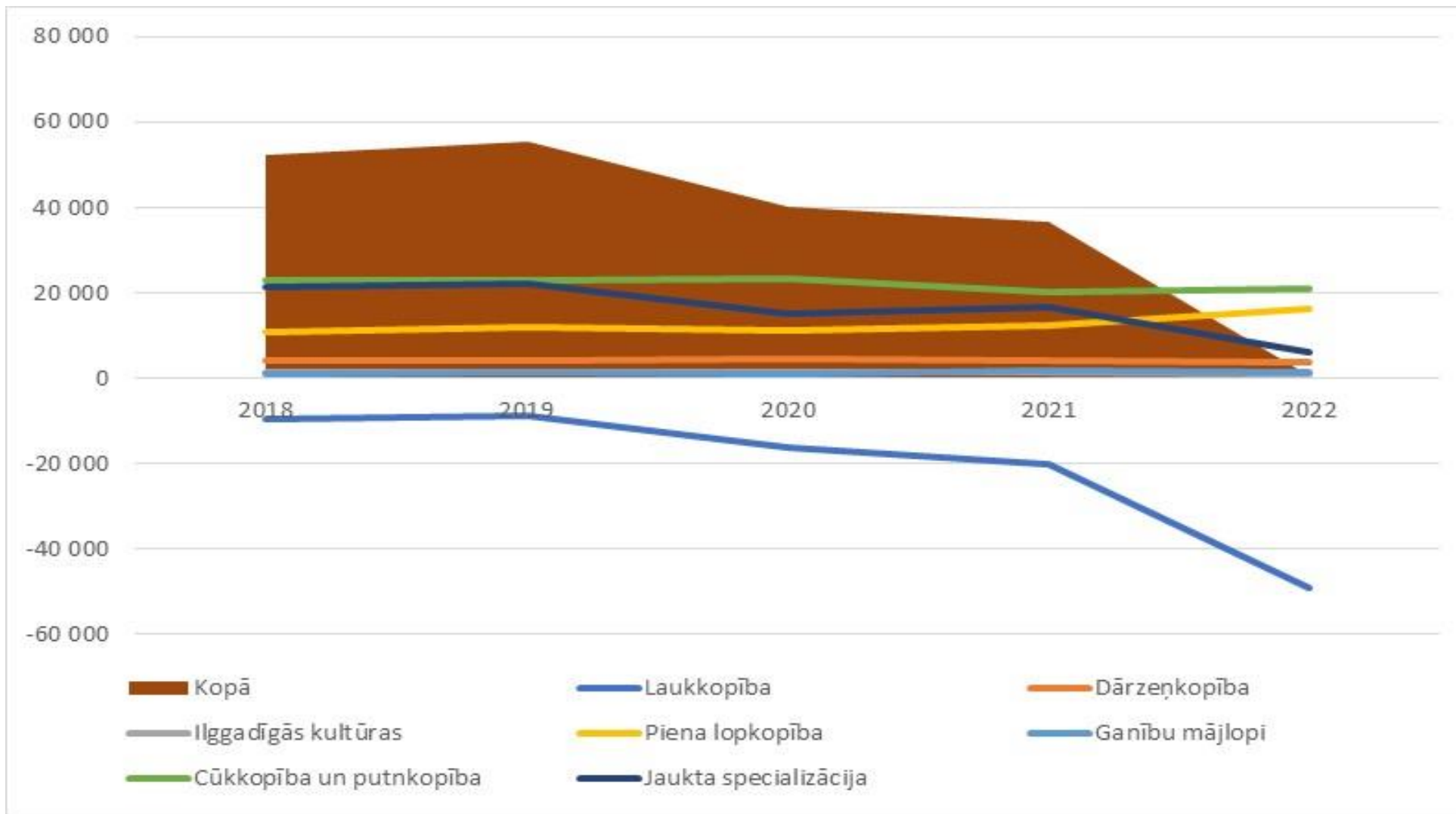
Aprēķinātā nodokļu kopsumma uz 1 ha LIZ (EUR)

Specializācijas	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021/ 2015
Visas saimniecības	113	83	88	90	99	99	84	74%
Laukkopība	126	60	44	44	29	34	21	16%
Dārzenkopība	6449	8886	14631	9030	12586	7418	3973	62%
Ilggadīgas kultūras	247	241	368	551	439	433	238	96%
Piena lopkopība	94	93	116	118	176	186	173	184%
Ganāmie mājlopi	28	24	30	31	33	29	40	142%
Cūkkopība un putnkopība	879	1927	1845	1568	2199	1847	1722	196%
Jaukta augkopība	94	104	152	30	220	312	254	270%
Jaukta lopkopība	47	18	30	159	19	21	27	58%
Jaukta specializācija	80	62	81	93	90	110	115	143%

Nodokļu bilance 2022.gadā, tūkst. EUR

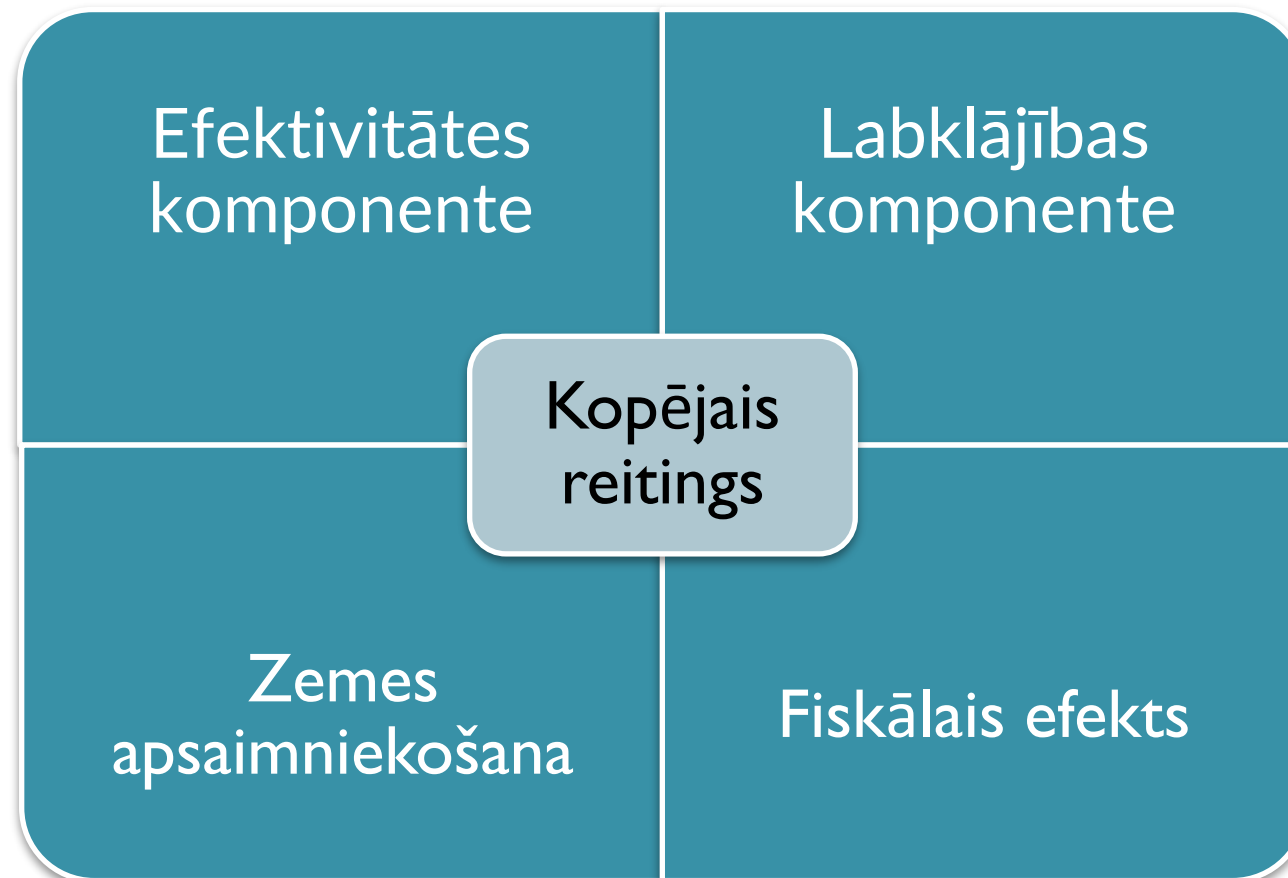
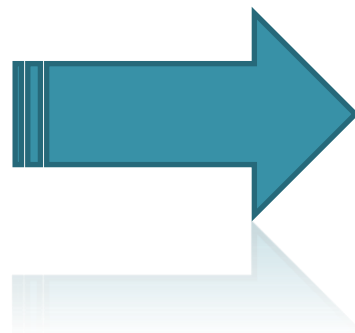
	IIN	UIN	VSAOI	PVN	NĪN	Citi	Kopā
Laukkopība	13 175	710	22 235	-94 792	9393	253	-49 025
Dārzenkopība	1 618	116	3 873	-2 445	528	136	3 826
Ilggadīgās kultūras	609	29	1 448	-1 799	780	45	1 112
Piena lopkopība	2 849	237	6 472	5 155	1325	97	16 135
Ganību mājlopi	627	97	1 419	-1 746	1010	57	1 464
Cūkkopība un putnkopība	4 800	108	9 703	5 653	200	415	20 879
Jaukta specializācija	11 642	583	25 442	-44 210	12 225	498	6 180
Kopā	35 320	1 880	70 591	-134 185	25 462	1 501	570

Kopējā nodokļu balance (VID)

Kopējais specializāciju atdeves novērtējums

Multifunkcionālā
pieeja

Reitinga aprēķins 2021.gadam

Specializācija	Zemes apsaimniekošana - LIZ		Labklājība – Algas fonds		Fiskālais efekts- Nodokļi/atbalsts		Efektivitāte – Izlaide uz 1 PLE		Reitings
	ha	Koeficients	EUR	Koeficients	EUR	Koeficients	EUR	Koeficients	
Visas saimniecības	71.7	0.6	8597	0.2	0.33	0.0	42652	0.5	1.4
Laukkopība	115.2	1.0	9434	0.3	0.10	0.0	62364	0.8	2.0
Dārzenkopība	5.05	0.0	35602	1.0	10.97	1.0	42059	0.5	2.5
Ilggadīgas kultūras	77.91	0.7	28988	0.8	0.59	0.1	26028	0.3	1.9
Piena lopkopība	50.35	0.4	8208	0.2	0.56	0.1	34757	0.4	1.1
Ganību mājlopi	63.04	0.5	1972	0.1	0.14	0.0	21377	0.3	0.9
Cūkkopība un putnkopība	24.76	0.2	36109	1.0	1.52	0.1	81376	1.0	2.4
Jaukta augkopība	14.81	0.1	5559	0.2	0.75	0.1	17525	0.2	0.6
Jaukta lopkopība	23.6	0.2	63	0.0	0.11	0.0	10417	0.1	0.3
Jaukta specializācija	51.27	0.4	6628	0.2	0.46	0.0	30178	0.4	1.0

Reitinga izmaiņas pa gadiem

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Vidēji
Visas saimniecības	0.8	1.0	1.1	1.1	1.1	1.2	1.4	1.1
Laukkopība	1.3	1.6	1.6	1.6	1.5	1.7	2.0	1.6
Dārzenkopība	1.9	2.4	2.6	2.7	2.6	2.6	2.5	2.5
Ilggadīgas kultūras	0.4	0.5	0.7	0.8	0.6	0.6	1.9	0.8
Piena lopkopība	0.7	0.8	0.9	0.9	0.9	0.9	1.1	0.9
Ganību mājlopi	0.7	0.9	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	0.8
Cūkkopība un putnkopība	2.5	2.5	1.6	2.2	2.1	2.2	2.4	2.2
Jaukta augkopība	0.3	0.4	0.4	0.4	0.5	0.7	0.6	0.5
Jaukta lopkopība	0.2	0.2	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3
Jaukta specializācija	0.6	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	1.0	0.8

Secinājumi

4 valstu vidū Latvija demonstrē vidējus rezultātus, efektivitātes ziņā uz LIZ platību atpaliekam no Polijas, uz cilvēku – no Igaunijas

Piena lopkopības rādītāji stagnē un vairākkārtēji atpaliek no Igaunija. Kopumā specializāciju vidū ir vērojamas struktūras izmaiņas par labu laukkopībai

Atbalsta maksājumi ir vidējā līmenī, izņemot dārzenkopību un cūkkopību/putnkopību, kur ir visaugstākās gan summas, gan atdeve

Nodokļu bilances dinamika ir dilstoša, galvenais cēlonis laukkopības PVN balance. Saistīts ar eksporta strauju izaugsmi – ieņēmumi bez PVN, bet izdevumi ar PVN.

Slogs uz valsts budžetu pieaug, pašvaldību budžetu ieguvums no IIN un NĪN aug.

Nepieciešama rīcība
tendences laušanai

Ieteikumi

Starptautisko salīdzinājumu veikšanai izmantot FADN datus. Politiskais mērķis – tuvoties Igaunijas rādītājiem

VID datu analīzi izmantot tikai makro līmenim – kopējā nodokļi pa specializācijām un nodokļu struktūra. Analogi un primāri ieteicams uz LAD atbalsta saņēmēju datu bāzes pamata apkopot datus par nodokļu iemaksām.

Saņemu atbalstu – sniedzu datus!

Specializāciju (nozaru) atdeves analīzei izmantot reitingu, padziļināti analizēt tā komponentes. Datu avots – SUDAT. Informācijas kvalitātes uzlabošanai ieteicams palielināt izlases apjomu dārzenkopībā, ilggadīgo kultūru un cūkkopības/putnkopības specializācijā.

Ar atbalsta politikas instrumentiem lauzt dilstošas nodokļu bilance tendenci – 1) stimulēt nozares, kas uzrāda pozitīvu fiskālo efektu; 2) mainīt situāciju laukkopībā.

Agr
ekor
insti

Paldies par uzmanību!

<https://www.arei.lv/lv/atskaites>

https://www.arei.lv/sites/arei/files/files/lapas/Lauksaimniecibas_%20atdeve_.pdf

Kontakti:

Elita.benga@arei.lv

Lismanis@edo.lv

Armands.veveris@arei.lv